

Spis treści

Rozdział 1. WSTĘP – CHARAKTERYSTYKA TEMATU PRACY.....	9
1.1. Wprowadzenie	9
1.2. Cel i zakres pracy.....	11
1.2.1. Cel pracy	11
1.2.2. Zakres badań.....	12
1.3. Metoda pracy	13
1.4. Stan badań oraz przegląd źródeł i literatury.....	14
Rozdział 2. WCZESNY RENESANS W ITALII.....	21
2.1. Przesłanki zapowiadające nową epokę	21
2.2. Florencja u progu renesansu	22
2.3. Wczesny renesans we Florencji.....	24
2.3.1. Mecenat Giovanniego di Bicci de'Medici i Kosmy Medyceusza.....	25
2.3.2. Filippo Brunelleschi.....	27
2.3.3. Leo Battista Alberti.....	30
2.3.4. Mecenat książąt: Francesca Sforzy w Mediolanie, Ludovica III Gonzagi w Mantui i Federica da Montefeltro w Urbino	35
2.3.5. Mecenat Wawrzyńca Wspaniałego i jego następców	38
2.3.6. Wczesnorenesansowy pałac florencki.....	41
Rozdział 3. DOJRZAŁY RENESANS W RZYMIE	55
3.1. Mecenat papieski	55
3.1.1. Donato Bramante.....	61
3.1.2. Szkoła Bramantego, jej przedstawiciele i cechy	62
3.1.3. Typ pałacu rzymskiego	65
3.1.4. Michał Anioł	66
3.1.5. Początki manieryzmu	69
3.1.6. Giacomo Barozzi da Vignola.....	73
Rozdział 4. PÓŹNY RENESANS W WENECJI I VICENZY.....	75
4.1. Mecenat w Republice Weneckiej	75
4.1.1. Jacopo Sansovino.....	79
4.1.2. Andrea Palladio i grono jego mecenasów	81
4.2. Teoretycy architektury i ich rola w rozwoju architektury	84
4.3. Rola mecenatu i wzrost pozycji twórców w renesansie włoskim – podsumowanie	89
Rozdział 5. RENESANS FRANCUSKI.....	109
5.1. Wczesny renesans francuski – rola mecenatu królewskiego.....	109
5.1.1. Przesłanki stylu i tło historyczne	109
5.1.2. Zamki nad Loarą.....	110
5.1.3. Szkoła Fontainebleau – przedstawiciele i cechy	113

5.2. Dojrzały renesans francuski – mecenat Henryka II i Katarzyny Medycejskiej	116
5.2.1. Sebastian Serlio i rola jego traktatu.....	118
5.2.2. Philibert Delorme – poszukiwanie własnego stylu	119
5.2.3. Późny renesans francuski – styl Henryka IV	122
5.3. Wpływ władców na architekturę renesansu francuskiego – podsumowanie	125
Rozdział 6. RENESANS NIEMIECKI, NIDERLANDZKI I DUŃSKI	129
6.1. Rozdrobnienie władzy politycznej w Rzeszy Niemieckiej i wczesny renesans niemiecki.....	129
6.2. Architektura rezydencjonalna i mecenat książąt niemieckich	131
6.3. Rola miast, ratusze i kamienice mieszczańskie – nowożytny mecenat mieszczański w Niemczech	134
6.4. Architektura sakralna w renesansie niemieckim.....	139
6.5. Mecenat cesarzy Ferdynanda I, Maksymiliana II i Rudolfa II z rodu Habsburgów, unia personalna Niemiec, Węgier i Czech.....	140
6.6. Opór miast i mieszczaństwa wobec władzy Habsburgów w Niderlandach	142
6.7. Cornelis Floris i Hans Vredeman de Vries jako propagatorzy nowego stylu.....	144
6.8. Szwedzki renesans Wazów i mecenat Chrystiana IV Oldenburga, króla Danii i Norwegii.....	146
6.9. Architektura renesansowa w Niemczech, Niderlandach, Szwecji i Danii – podsumowanie.....	147
Rozdział 7. RENESANS HISZPAŃSKI	151
7.1. Wczesny renesans w Hiszpanii.....	151
7.2. Styl <i>plateresco</i>	153
7.3. Styl <i>greco-romano</i> – mecenat Karola V Habsburga	155
7.4. Styl <i>desornamentado</i> – mecenat Filipa II.....	156
7.5. Mecenat królewski w Hiszpanii – podsumowanie	159
Rozdział 8. RENESANS ANGIELSKI	161
8.1. Wczesny renesans w Anglii	161
8.2. Styl elżbietański	162
8.3. Inigo Jones.....	165
8.4. Mecenat władców i zamożnej szlachty w Anglii – podsumowanie.....	168
Rozdział 9. RENESANS POLSKI	193
9.1. Tło historyczne i przesłanki renesansu w Polsce.....	193
9.1.1. Mecenat króla Zygmunta I	194
9.1.2. Rezydencje wznoszone w kręgu osób związanych z dworem królewskim Zygmunta I.....	201
9.2. Mecenat króla Zygmunta Augusta	207
9.2.1. Mecenat możnych rodów magnackich w okresie panowania ostatnich Jagiellonów.....	209
9.2.2. Mecenat możnych rodów magnackich – w późnym renesansie polskim	214
9.3. Renesansowa architektura mieszczańska.....	220
9.3.1. Wpływ mecenatu na rozwój miast we wczesnym renesansie.....	221

9.3.2. Polskie ratusze renesansowe	222
9.3.3. Renesansowe kamienice jako odzwierciedlenie pozycji i aspiracji właścicieli.....	224
9.3.4. Zamość miasto idealne – mecenat kanclerza Jana Zamoyskiego	229
9.3.5. Wpływ traktatu Sebastiana Serlia na architekturę renesansu polskiego	234
9.3.6. Manieryzm Gdańska	235
9.4. Architektura sakralna w renesansie polskim	239
9.4.1. Kościoły typu mazowieckiego	240
9.4.2. Kościoły typu lubelskiego	242
9.4.3. Czołowe warsztaty rzeźbiarskie i rzeźba nagrobna	243
9.4.4. Kaplice grobowe jako wyraz prestiżu fundatorów	247
9.5. Renesans na Pomorzu Zachodnim.....	249
9.6. Renesans w Polsce – podsumowanie roli mecenatu i pozycji artystów.....	254
Rozdział 10. ANALIZA UKŁADÓW PRZESTRZENNYCH, FORMY I DETALU W ŚWIETLE ROLI MECENASA I POZYCJI TWÓRCY	285
10.1. Wpływ mecenatu na układ przestrzenny i kompozycję architektoniczną.....	285
10.1.1. Humanizm renesansowy a mecenat	285
10.1.2. Forma i warstwa znaczeniowa architektury renesansu.....	287
10.1.3. Symetria, plany centralne, proporcje	289
10.1.4. Mecenat Medyceuszy i jego oddziaływanie	290
10.1.5. Mecenat papieski	293
10.1.6. Mecenat królewski	295
10.1.7. Mecenat mieszczański	299
10.2. Place miejskie i ulice	300
10.3. Plany i realizacje miast idealnych	302
10.4. Ekspozycja formy	304
10.4.1. Kościoły	304
10.4.2. Pałace.....	306
10.4.3. Wille podmiejskie	308
10.5. Archaizowanie formy.....	310
10.6. Analiza i rozprzestrzenianie się nowych idei i wzorów w renesansie europejskim na wybranych przykładach.....	311
10.6.1. Rozprzestrzenianie się nowych idei i wzorów w aspekcie historycznym.....	311
10.6.2. Rozprzestrzenianie się nowych idei i wzorów w aspekcie geograficznym	312
10.6.3. Rola komasków w szerzeniu renesansu i manieryzmu w Europie.....	313
10.6.4. Wędrowka wzorów „w dół drabiny społecznej”	316
10.6.5. Rola i zasięg oddziaływania traktatów architektonicznych.....	317
10.7. Wybrane motywy, alegorie i detale konotujące przekaz	319
10.8. Architektura jako oprawa scenograficzna ważnych wydarzeń	323
10.9. Monumentalne architektoniczne tła renesansowych obrazów	325

10.10. Architektura renesansu jako przejaw prestiżu mecenasa	327
10.11. Architektura renesansu jako przejaw prestiżu architekta	330
10.12. Architektura renesansowa w różnych okresach jako pożądaný i chętnie stosowany wzór	336
PODSUMOWANIE	351
BIBLIOGRAFIA	353
SUMMARY	363
ZUSAMMENFASSUNG	365
SPIS ILUSTRACJI.....	367